

Eyðfinn Magnussen

Fiskaskipanin

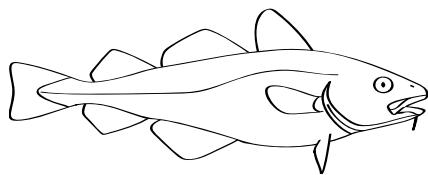

EYÐFINN MAGNUSEN

FISKASKIPAN

FØROYA SKÚLABÓKAGRUNNUR
www.fsg.fo

Eyðfinn Magnussen

Fiskaskipanin

lýst við dømum við fiskinum
á Føroyabanka

Eyðfinn Magnussen: Fiskaskipanin lýst við dømum við fiskinum á Føroyabanka
© 2008 Føroya Skúlabókagrunnur

Strikutekningar, umbróting og uppseting: Ole Wich - www.wichgrafik.dk

Fiskekningar úr Fiskar undir Føroyum: Astrid Andreasen

Fotomyndir: Rógyi Mouritsen bls. 4-5, 13, 16-17, 19, 21, 23, 24-25, 34, 39, 41

Niels Petersen bls. 6, 31

Prent og innbinding: Sjónband

Útgáva: Føroya Skúlabókagrunnur, Tórshavn - www.fsg.fo

1. útgáva, 1. upplag: februar 2008

ISBN: 4978-99918-0486-6

Innihaldsyvirlit

Fororð	4
Útsjóndin á fiski	6
Føroyabanki	8
Vistskipanin á Bankanum	
Fiskurin á Bankanum	
Fiskaskipanin	12
Samandráttur av eyðkennum - mynd	33
Eyðkenni	35
Annar lesnaður	40

Fororð

Hetta er ein roynd at fáa til vega undirvísingartilfar á føroyskum um fiskaskipanina (fish taxonomy á enskum). Bókin er ætlað undirvísingini í miðnámsskúlunum og á Fróðskaparsetrinum og annars øllum, sum hava áhuga fyri fiski. Útgangsstöðið í bókini er heftið “Fiskasystematikkur”, sum kom út á heysti 2003 og varð nýtt til undirvísingina í fiskalívfrøði, ið er ein av lærugreinunum í lívfrøðiútbúgvingini á Fróðskaparsetrinum.

Bókin byrjar við at geva eina almenna lýsing av fiski, og hvussu nógvi fiskaslög vit kenna í dag (kapittul 1). Síðani verður greitt frá útsjóndini á fiski og nøkrum grundleggjandi hugtökum um fisk (kapittul 2). Greitt verður í stuttum frá vistskipanini á Føroyabanka og fiskinum, sum heldur til á Bankanum (kapittul 3). Eftir hetta verður farið undir at greiða frá djóraskipanini, og hvussu fiskur og aðrar livandi verur verða bólkaðar

við stöði í felags eyðkennum (kapittul 4). At enda verður tikið samanum eyðkennini hjá fiskunum, sum eru umrøddir í hesi bókini (kapittul 5). Aftast í bókini er ein listi við øðrum lesnaði um Føroyabanka og fiskin, sum har livir, og um fiskaskipanina í síni heild (kapittul 6)

Fyri at lýsa skilnaðin ímillum tey ymisku fiskaslögini er vanligt at hyggja at bæði innaru og uttaru eyðkennunum (karakterunum). FYRI AT GERA FISKASKIPANINA Í HESI BÓK SO EINFALDA SUM MÖGULIGT ERU TEY INNARU EYÐKENNINI BERT Í LÍTLAN MUN TIKIN VIÐ. Í STAÐIN VERÐUR DENTUR LAGDUR Á TEY UTTARU EYÐKENNINI; EYÐKENNI, SUM SÍGGJAST VIÐ BERUM EYGUM. LIVIHÁTTURIN HJÁ TEIMUM EINSTØKU FISKASLÖGUNUM ER HELDUR IKKI UMRØDDUR. TEY, IÐ VILJA VITA MEIRA UM TEY YMISKU FISKASLÖGINI UNDIR FØROYUM, KUNNU LESA UM HETTA Í BÓKINI HJÁ RÓGVA MOURITSEN *Fiskar*

undir Føroyum ella í donsku bókinni *Havfisk og fiskeri* hjá Bent J. Muus og Jørgen G. Nielsen. Eisini ber til at leita sær vitan á internettinum. Hetta gerst lættliga við at skriva tað latínska navnið á fiskinum í eina av teimum mongu leitiskipanunum, ið finnast á netinum, eitt nú Google.

Fiskaskipanin í hesi bók byggir í høvuðsheitum á fjórðu útgávu av bókinni *Fishes of the World* hjá Joseph S. Nelson frá 2006, har eisini ber til at fåa eina gjølligari umtalur av fiskaskipanini.

Eg vil her nýta høvið at takka Jákupi Reinert, Rógvu Mouritsen og Peturi Zachariassen fyri at hava lisið eldri eintök av handritinum ígjøgnum og eru komnir við góðum ráðum um, hvussu bókin kundi gerast betri. Tað er tó uttan iva framvegis okkurt, sum kundi verið gjørt betri og øðrvísi. Høvundurin hevði tí verið takk-

samur, um tit komu við ráðum um, hvussu bókin í einari komandi útgávu kundi verið gjørd uppaftur betri. Tá henda bókin verður prentað við nýggju tøknini “print on demand”, og bert í fáum eintøkum, og annars finst teldutøk á internettinum, er lætt at koma við nýggjum og betri útgávum av bókin.

Eg vil eisini nýta høvi at takka Føroya Skúlabókagrunni fyri, at teir átoku sær at geva bókina út. Somuleiðis vil eg takka Niels Petersen og Ole Wich fyri tað góða samstarvið vit hava havt í sambandi við bókina.

Sendið viðmerkingar og góð ráð við telduposti til:

eydfinnm@setur.fo

Tórshavn 5. november 2007
Eyðfinn Magnussen

Útsjóndin á fiski

Fyri at gera fiskaskipanina í hesi bóbini so einfalda sum gjørligt verður dentur lagdur á tey uttaru eyðkennini hjá fiskinum. Fyri at lýsa útsjóndina á einum fiski er neyðugt við nøkrum grundleggjandi hugtökum. Tí verður byrjað við einari lýsing av fiskinum.

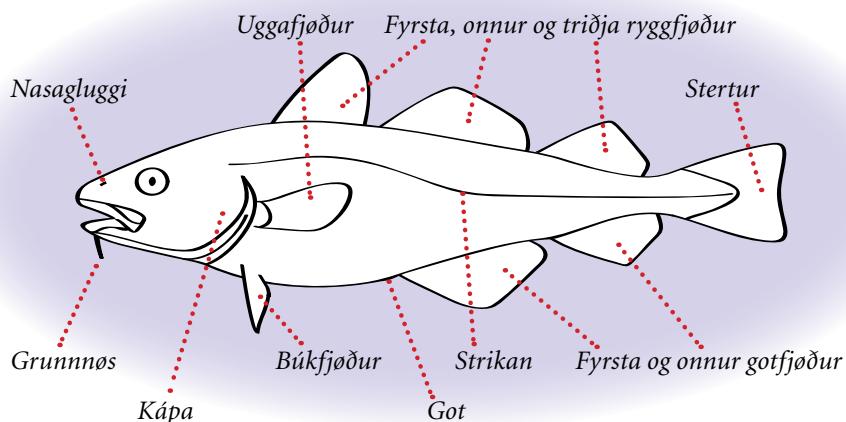
Liturin: Ryggurin á fiski er vanliga myrkur, meðan búksíðan er ljós á liti. Hetta ger, at fiskurin ikki verður so sjónligur, líka mikil hvaðani tú sært hann. Hjá uppsjóvarfiski eru síðurnar vanliga blankar. Fiskar, sum liva á botni, takar ofta lit eftir botninum. Henda litsettingin verður gjörd av litkyknum, ið finnast í skræðuni.

Roðslan: Skræðan hjá flestu beinfiskum er klødd við roðslu. Hetta eru plátur, sum liggja í regluligum mynstrum inn yvir hvørja aðra, eins og taksteinar á eini tekju, og venda aftureftir á kroppinum. Hjá flestu fiskaslögum er aftari parturin av roðsluni slættur, meðan hann hjá øðrum, eitt nú hjá langasporli, kongafiski og hvassaspredi, er hvassur. Summi fiskaslög hava onga roðslu. Hetta er galldandi fyri eitt nú floyfiskaættina. Bróskfiskar

hava heldur onga roðslu. Í staðin hava teir húðtenn. Hetta ger skræðuna hjá bróskfiskum hvassa.

Fjaðrarnar: Eitt felags eyðkenni hjá fiski er, at teir hava fjaðrar. Hjá hávum og skötum eru fjaðrarnar stívar og kjötutar, meðan tær hjá beinfiskum eru skapaðar sum ein húlepi, ið verður hildin sundur av nøkrum beinteinum. Hesir teinar kunna antin vera harðir og stívir (tindateinafiskar) ella liðdeildir og bleytir(bleytteinafiskar). Við vöddum kunna beinfiskarnir vika fjaðrarnar ella leggja tær heilt at kroppinum. Hesar eginleikar hava hávar og skötur ikki, og tí eru fjaðrarnar hjá teimum stívar.

Fjaðrarnar verða í høvuðsheitum nýttar at svimja við og at halda javnvágini. **Ryggfjaðrarnar** standa mitt fyri aftur eftir rygginum og kunnu í tali vera úr ongari upp til tríggjar. **Gotfjaðrarnar** kunnu vera ein ella tvær í tali og eru undir sporlinum. Aftast er **sterturin**. **Uggafjaðrarnar**, ein hvørjumegin, eru aftanvert tákurnar. **Búkfjaðrarnar**, eisini ein hvørjumegin, eru niðarlaga á kroppinum. Hjá summum fiskaslögum, einamest

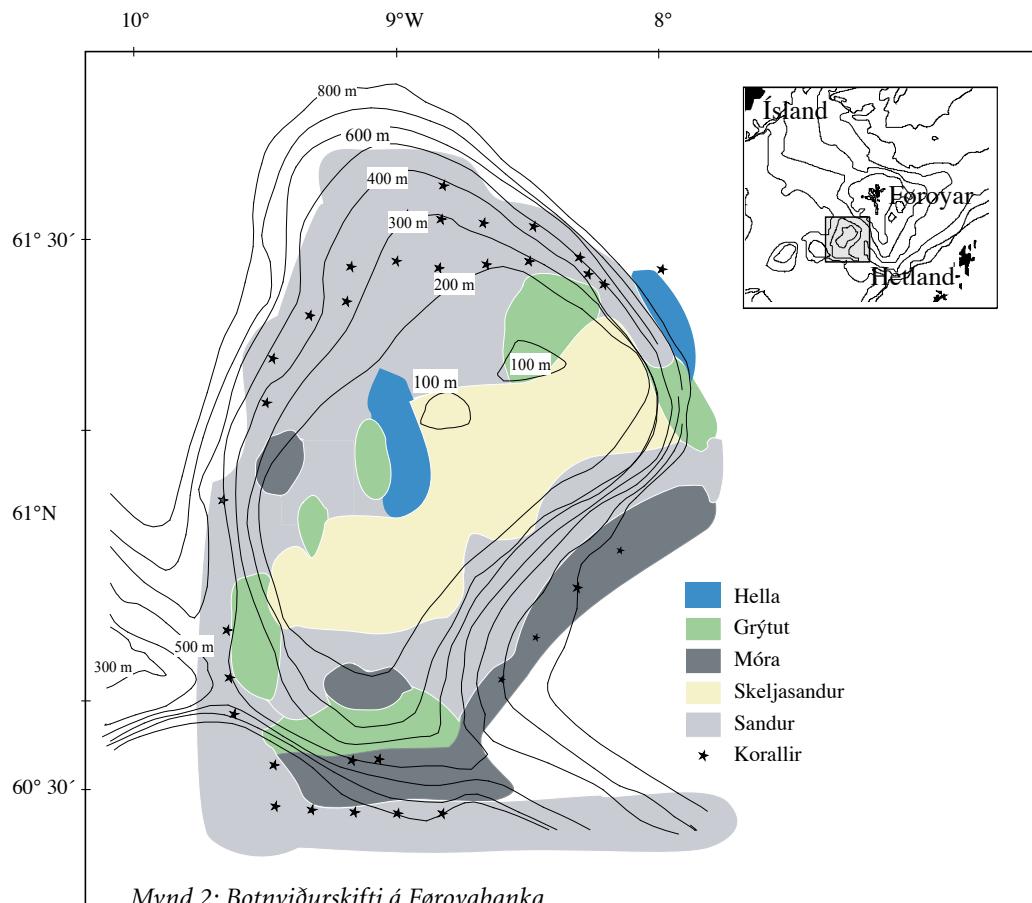
botnfiskum, eru hesar rættuliga smáar, ella eru als ikki til staðar. Hjá øðrum fiskaslögum, t.d. rognkelsi, eru búkfjaðrarnar umskapadðar til ein súgvukopp undir búkinum, meðan tær hjá kallbróskfiskunum partvist eru skapadðar sum paringslimir, ið verða nýttir til at föra sáð inn í kvennfiskin. Hjá nøkrum fiskaslögum, t.d. sild og laksi, eru búkfjaðrarnar aftarlaga á kroppinum, men hjá flestu slögum eru tær undir uggafjaðrunum ella framman fyri tær. Umframt nevndu fjaðrar hava summi fiskaslög, eitt nú laksur og gulllaksur, eina fitifjøður millum aftastu ryggfjøður og stertin. Í mun til hinar fjaðrarnar, hevur fitifjøðurin ongar teinar.

Kápan: Hjá havmýs og beinfiski eru táknurnar fjaldar av einum táknuloki, nevnd kåpan. Rundmunnar, hávar og skötur hava ikki táknulok. Hjá teimum munna táknurnar út sum rivur á høvdinum. Hjá hávum eru táknurivurnar báðumegin á høvdinum, meðan tær hjá skötum eru á undirsíðuni á høvdinum. Kápan er gjørd av tunnum beinplátum, sum hjá nøkrum av slögnum hava píkar

og broddar. Vanliga er undir- og afturkanturin av táknukápuni-leysur frá høvdinum, so at sjógvur kann streyma aftur við kápurondini.

Sansirnir: Frá høvdinum og aftenftir á báðum síðunum á fiskinum gongur **strikan**. Hetta er ein slímrás, ið sansar trýstbylgjur, sum stava frá rørslum í vatninum, tá fiskurin ella onnur dýr flyta seg, ella sum "ekkó" frá øðrum lutum í umhvørvinum. **Nasagluggar:** Fiskur hevur gott tev. Framman fyri eyguni eru tveir nasagluggar, sum hjá flestu fiskaslögum eru skildir sundur í eitt inn- og eitt útstreymingarop. Summi fiskaslög hava eina finnu undir lippuni. Hetta er **grunnnøsin**, sum fiskurin nýtir at føla og smakka við.

Eygað: Fiskur hevur vanliga stór eygu. Fiskaslög, sum liva á djúpum vatni, hava ofta serstakliga stór eygu. Men fara vit heilt djúpt, gerst har so myrk, at fiskurin tá einki sær og má tí nýta aðrar sansir. Fiskar, sum liva á heilt djúpum vatni, hava tí sjáldan heilt stór eygu.

Mynd 2: Botnviðurskifti á Føroyabanka

Føroyabanki

Vistskipanin á Bankanum

Lat meg fyrst greiða frá Føroyabanka sum vistskipan. Føroyabanki er umleið 75 km í ein útsynning úr Suðuroynni (Mynd 2).

Har Bankin er grynstur, er dýpið umleið 90 m. Innan fyri 200 m dýpdarlinjuna er økið 3.630 km^2 til víddar ($45 \times 90 \text{ km}$). Bankarennan skilir Føroyabanka frá Landgrunninum. Hengan rennan er umleið 20 km breið og 850 m djúp. Niðan fyri 500 m í hesi rennuni streymar ísakaldur sjógvur

($< 0^\circ\text{C}$) í ein útnyrðing.

Rákið á Bankanum er soleiðis hátt-
að, at sjógvurin í stóran mun
heldur seg inni á Bankanum. Tí er
Føroyabanki ein sjálvstöðug vist-
fröðilig skipan, har umhvørvið
hevur sett síni serstóku eyðkenni á
fleiri fiskaslög og aðrar livandi
verur, ið har liva. Kendasti av
hesum er helst bankatoskurn.

Fiskurin á Bankanum

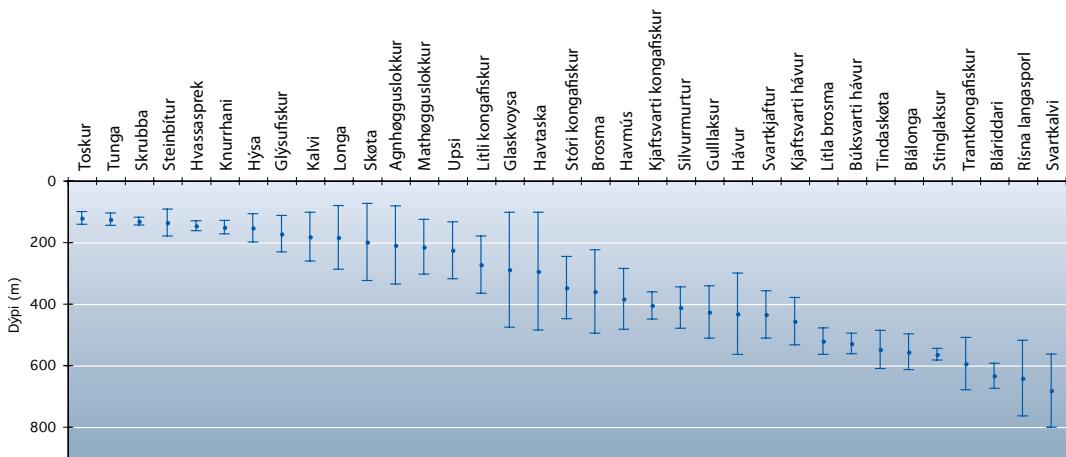
Á Føroyabanka eru umleið 60
ymisk fiskaslög (Talva 1). Umleið

helvtin av hesum fiskasløgunum verður regluliga fingin á Bankanum, meðan hini fiskaslögini verða fingin av og á. Helvtin av fiskasløgunum eru sonevnd “boreal” fiskasløg; tað eru fiskasløg, sum eystarumegin í Norðuratlantshavi finnast frá Ermarsundi og norður til Tromsø. Hin helvtin eru fiskasløg, sum liva í økinum frá Miðjarðarhavinum norður móti tí boreala økinum.

Fyri at minka um kappingina og fyri at gagnnýta økið á Føroyabanka best möguligt, hava tey ymisku fiskaslögini býtt Bankan ímillum sín (Mynd 3). Talið av fiskasløgum økist við dýpinum og er stórst, har dýpið er meira enn 500 m. Handan økingin stavar partvíst frá, at djypri vit fara, storri verður økið í vídd. Størri økið er, meira ymiskur verður botnurin og umhvørvið oman fyri botnin. Hetta skapar livilíkindi fyri fleiri fiskasløg. Sjálvsagt eru eisini onnur viðurskifti, sum hava ávirkan á útbreiðsluna hjá fiskinum, eitt nú

hiti, føði og kapping frá øðrum fiskasløgum, men tað lata vit liggja á hesum sinni.

Urslit frá trolkanningum, sum Magnus Heinason hevur gjort við finmeskaðum botntroli á Føroyabanka, vísa, at fiskasamfelagið á Bankanum kann býtast sundur í tríggjar høvuðsbólkar: Fiskasløg á grunnum vatni (120-210 m), tey á djúpum vatni (430-680 m) og so ein bólkur, sum er í millum hesi bæði (210-430 m): Á tí grynta finna vit mest av stórum fiski. Djypri vit fara, smærri verður fiskurin. Á dýpinum gryni enn 100 m er miðalvektin á fiskinum umleið 5 kg. Her er tað serliga stórur toskur (55 %) og hýsa (29%), sum mest er til av: Miðallongdin á toskinum er umleið 80 cm og vektin 6 kg, meðan miðalstøddin á hýsuni er 48 cm og vektin 1 kg. Miðalvektin av øllum fiskasløgunum, ið eru á 400 til 500 m dýpi, er umleið 740 g. Gullllaksur (43 %), havmús (23 %) og svartkjäftur (8 %) eru tey vanligastu fiskaslögini har.

Mynd 3: Vanligasta dýpi hjá fiskinum á Føroyabanka. Prikkar (•) vísa miðaldýpið hjá hvørjum fiskaslagi, meðan tær loddrøttu strikurnar vísa standardfrávikið (Tað er dýpdarøkið, har 68 % av nøgdini av fiskaslagnum er fincið).

Tilhaldsóki	Fiskaslag	Latínska návnið	Enská návnið	Tilhalds-óki	Dýrðaréki (m)						Alt óréð
					<100	100-200	200-300	300-400	400-500	>500	
A Arktisk fiskaslag	Havmús	<i>Chimaera monstrosa</i>	Rabbit fish	MAB	+	++	+++	+++	+++	+++	++
	Ringhávarur	<i>Galeus melastomus</i>	Black-mouthed dog fish	MAB, EA	-	()	+	++	++	++	+
B Boreal fiskaslag	Gráhávarur	<i>Galeorhinus galeus</i>	Tope	MAB	-	()	-	-	-	+	()
	Hávarur	<i>Squalus acanthias</i>	Spur-dog	MAB	-	+	++	+	++	++	+
aB Arktisk-boreal fiskaslag	Búksvari hávarur	<i>Etmopterus spinax</i>	Velvet belly	MAB	-	()	-	+	++	++	+
	Svarthávarur	<i>Centroscyllium fabricii</i>	Black dogfish	B	-	-	-	+	-	-	()
MAB Miðalhavs-atlantisk-ella Miðalhavs-boreal fiskaslag	Tindaskóta	<i>Raja radiata</i>	Starry ray	B	-	-	-	-	-	++	()
	Skóta	<i>Raja batis</i>	Skate	B	-	+	()	()	()	++	+
EA Eysturatlantisk fiskaslag, har utbreðslan í umyrðing endar við Føroyar	Nebbaskóta	<i>Raja fullonica</i>	Shagreen ray	B	-	-	-	-	-	+	()
	Sandskóta	<i>Raja circularis</i>	Sandy ray	MAB, EA	-	+	-	-	-	-	()
	Klingruskóta	<i>Raja fyllae</i>	Round skate	B	-	()	-	-	-	-	()
	Hvítaskóta	<i>Raja lineata</i>	Sail ray	B	+	()	-	-	-	-	()
	Naglaskóta	<i>Raja clavata</i>	Thornback ray	MAB	-	()	-	-	-	-	()
	Snipuállur	<i>Nemichthys scolopaceus</i>	Snipe-eel	MAB	-	-	-	-	-	-	()
	Sild	<i>Clupea harengus</i>	Herring	B	-	-	+	-	-	-	()
Títtleiki	Gullaksur	<i>Argentina silus</i>	Greater silver smelt	B	-	++	+++	+++	+++	+++	++
+++ Fringin í 60-100 % av törunum á heim dýpi	Líti gláumar	<i>Xenodermichthys copei</i>	Blent snout	B	-	()	-	+	-	-	()
	Trant langaspori	<i>Trachyrhynchus murayai</i>	Roughnosed grenadier	B	-	-	-	-	-	-	()
	Kubbuta langaspori	<i>Coryphaenoides rupestris</i>	Roundnose grenadier	B	-	-	-	-	-	-	()
	Slættla langaspori	<i>Nezumia aequalis</i>	Smooth grenadier	MAB	-	-	-	-	-	-	()
	Rínsna langaspori	<i>Macrourus berglax</i>	Onion-eye grenadier	a	-	-	-	-	-	-	()
	Morafiskur	<i>Mora moro</i>	Common mora	MAB	-	-	-	-	-	-	()
++ 10-60 %	Bláriðdari	<i>Lepidion eques</i>	North Atlantic codling	B	-	-	-	-	-	-	()
() 3-10 % av törunum	Lítla brosma	<i>Phycis blennoides</i>	Greater fork-beard	MAB	-	-	-	-	-	-	()
	Longa	<i>Molva molva</i>	Ling	B	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++
	Blálonga	<i>Molva dipterygia</i>	Blue ling	B	-	-	+	++	++	++	+
	Brosma	<i>Brama brama</i>	Tusk	B	-	+	++	++	++	++	++
	Toskur	<i>Gadus morhua</i>	Cod	B	+++	+++	++	-	-	-	+++
	Upsi	<i>Pollachius virens</i>	Saithe	B	++	+++	+++	+++	+++	+++	+++
	Hýsa	<i>Melanogrammus aeglefinus</i>	Haddock	B	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++

		Tal av fiskaslögum	19	43	31	21	28	36	59
		Tal av tröltóvum	24	178	44	17	21	19	303
Glyssufiskur	<i>Trisopterus minutus</i>	Poor cod	B, EA	++	++	++	++	++	++
Silvurmurtur	<i>Gadiculus argenteus thori</i>	Silvery pout	B	-	(-)	+	++	++	++
Svartkjäftur	<i>Micromesistius poutassou</i>	Blue whiting	MAB	-	(-)	++	+++	+++	++
Hvíttingur	<i>Merlangus merlangus</i>	Whiting	MAB	-	(-)	+	-	-	(-)
Havtaska	<i>Lophius piscatorius</i>	Anglerfish	MAB	++	++	+	+	++	++
Stóri kongafiskur	<i>Sebastes marinus</i>	Golden redfish	aB	+	+	++	++	++	++
Trant kongafiskur	<i>Sebastes mentella</i>	Deep-sea redfish	aB	+	(-)	+	++	++	++
Lítli kongafiskur	<i>Sebastes viviparus</i>	Norway haddock	B	+++	+++	++	++	++	++
Kjáftsv. kongafiskur	<i>Helicolenus dactylopterus</i>	Blue-throat	MAB	-	(-)	++	++	++	++
Knurrhani	<i>Eutrigla gurnardus</i>	Gray gurnard	MAB	++	++	+	+	-	+
Pinkur	<i>Rhodichthys regina</i>	Threadfin sea snail	a	-	-	-	+	-	(-)
Kíkáraffiskur	<i>Epigonus telescopus</i>	Deepwater cardinalfish	MAB	-	-	-	-	-	(-)
Rossamakrelur	<i>Trachurus trachurus</i>	Horse mackerel	MAB	+	+	(-)	-	-	+
Úlvfiskur	<i>Lycodes esmarki</i>	Esmark's eelpout	a	-	-	-	-	-	(-)
Steinþítur	<i>Anarhichas lupus</i>	Catfish	B	+	+	-	-	-	+
Stóra nebbasilid	<i>Hyperplus lanceolatus</i>	Greater sandeel	B	-	(-)	-	-	-	(-)
Nebbasild	<i>Ammodytes sp.</i>	Sandeel	B	+	+	-	-	-	+
Floyfiskur	<i>Callionymus lyra</i>	Dragonet	MAB	-	(-)	-	-	-	(-)
Stinglaksur	<i>Aphanopus carbo</i>	Black scabbard fish	B	-	-	-	-	-	(-)
Makrelur	<i>Scomber scombrus</i>	Mackerel	MAB	-	(-)	-	-	-	(-)
Hvasskvoysa	<i>Psetta maxima</i>	Turbot	MAB	-	-	-	-	-	(-)
Glaskvoya	<i>Lepidorhombus whiffagonus</i>	Megrim	B	-	++	+	++	-	+
Lálla	<i>Glyptocephalus cynoglossus</i>	Whitch	B	-	(-)	-	-	++	(-)
Skrubba	<i>Limanda limanda</i>	Dab	B	++	++	-	-	-	++
Tunga	<i>Microstomus kitt</i>	Lemon sole	B	++	++	+	-	-	++
Reyðspróka	<i>Pleuronectes platessa</i>	Plaice	MAB	-	(-)	-	-	-	(-)
Hvassasprek	<i>Hippoglossoides platessoides</i>	Long rough dab	aB	+	+	-	-	-	+
Kalvi	<i>Hippoglossus hippoglossus</i>	Halibut	B	++	++	++	++	++	++
Svartkalvi	<i>Reinhardtius hippoglossoides</i>	Greenland halibut	a	-	(-)	-	-	++	(-)
		Tal av fiskaslögum	19	43	31	21	28	36	59
		Tal av tröltóvum	24	178	44	17	21	19	303

Talva 1: Talva við fiskaslögum, ið eru fingin á Føroyabanka í yvirlitstrolingunum hjá Magnusi Heinasyni árin 1983 til 1996. Í talvuni sæst, hvussu vanlig fiskaslögini eru á ymiskum dýpum, og hvar fiskaslögini annars halda til um okkara leiðir. Niðast í talvuni sæst samlaða talið av fiskaslögum og troltóvum á ymisku dýpunum.

Fiskaskipanin

Høvuðsbolkarnir í djóraskipanini

Føroyskt	Dansk	Enskt	Latín
Ríki	Rige	Kingdom	Regnum
Fylki	Række	Phylum	Phylum
Flokkur	Klasse	Class	Classis
Hópur	Orden	Order	Ordo
Ætt	Familie	Family	Familia
Slekt	Slægt	Genus	Genus
Slag	Art	Species	Species

Í djóraskipanini (zoological taxonomy á enskum) verður vanliga arbeitt við sjey høvuðsbólkum.

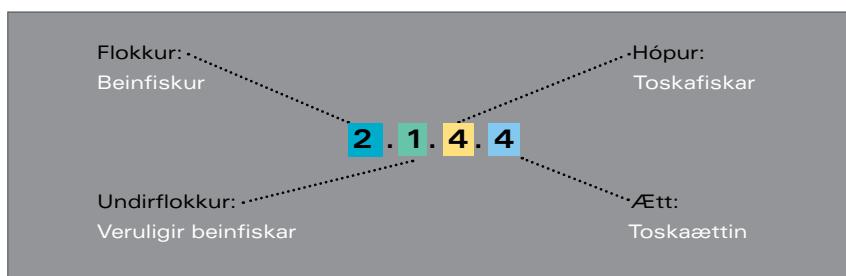
Í summmum fórum er hendan sundurbýtingin tó ikki nøktandi, og tí er neyðugt við bæði yvir- og undirbólkum. Í hesi bókini verður í høvuðsheitum arbeitt við fýra bólkum:

flokki, undirfloKKI, hópi og ætt (Toskaættin er tó býtt sundur í tvær undirættir).

Fyri at lætta um hjá lesarunum er ein talskipan knýtt at hvørjum bólki, sum vísir hvar í skipanini, vit eru stødd. Umframt hetta, verða teir ymisku bólkarnir knýttir saman við einum felags liti (talvu 2 og mynd 4).

Í navnagávuni enda hóparnir við endingini -fiskar (t.d. toskafiskar og sildafiskar), meðan ættirnar enda við -ættin (t.d. toskaættin og sildaættin). Fyri flokkarnar og undirflokkarnar er eingin fóst navnagáva.

Talva 2 vísir, hvussu fiskaslögini á Føroyabanka eru skipað. Av teimum 59 fiskaslögunum, sum eru umrødd í bókini, er toskaættin *Gadidae* tann, sum er best umboðað: Tíggju fiskaslög hoyra til hesa ættina, sjey til flundruættina *Pleuronectidae* og sjey til skotuættina *Rajidae*. Ábururfiskarnir *Perciformes* er tann hópurin, ið hefur tær flestu ættirnar. Niggju ymiskar ættir hoyra til hendan hópin.

Flokkur	Undirflokkur	Hópar	Ætt	Undirætt	Latínska návnið	Føroyska návnið	Enska návnið
1: BROSKFISKAR <i>Chondrichthyes</i>							
1: HELSKÖLTAR <i>Holocephali</i>							
1. HAVMÝS <i>Chimaeriformes</i>	1. Havnúsaættin <i>Chimaeridae</i>	<i>Chimaera monstrosa</i>	Havmús	Rabbit fish			
2: TVØRMUNNAR <i>Eelsmabranchi</i>	1. EYGNALOKSHÁVAR <i>Carcharhiniformes</i>	1. Reyðháváaættin <i>Scyliorhinidae</i>	<i>Galeus melastomus</i>	<i>Ringhávar</i>	Black-mouthed dog fish		
	2. Slættháváaættin <i>Triakidae</i>	<i>Galeorhinus galeus</i>	Gráhávar	Tope			
2: SKRUBBHÁVAR <i>Squaliformes</i>	1. Havaættin <i>Squalidae</i>	<i>Squalus acanthias</i>	Hávar	Spur-dog			
	2. Ljósháváaættin <i>Etmopteridae</i>	<i>Etmopterus spinax</i> <i>Centroscyllium fabricii</i>	Búksvarti hávar Svartávur	Velvet belly Black dogfish			
3: SKÓTUR <i>Rajiformes</i>	1. Skótuættin <i>Rajidae</i>	<i>Raja radiata</i> <i>Raja batis</i> <i>Raja fullonica</i> <i>Raja circularis</i> <i>Raja rajae</i> <i>Raja lineata</i> <i>Raja clavata</i>	Tindaskóta Skóta Nebaskóta Sandskóta Klingskóta Hvitaskóta Naglaskóta	Starry ray Skate Snagreen ray Sandy ray Round skate Sail ray Thornback ray			
2: BEINFISKAR <i>Osteichthyes</i>							
1: VERULIGIR BEINFISKAR <i>Teleostei</i>							
1: ALLAFISKAR <i>Anguilliformes</i>	1. Snípuállaættin <i>Nemichthyidae</i>	<i>Nemichthys scolopaceus</i>	Snípuállur	Snipe-eel			
2: SILDAFISKAR <i>Clupeiformes</i>	1. Sildaættin <i>Clupeidae</i>	<i>Clupea harengus</i>	Sild	Herring			
3: GLITFISKAR <i>Argentiniformes</i>	1. Gullaksaættin <i>Argentinidae</i>	<i>Argentina silus</i>	Gulliaksur	Greater silver smelt			
	2. Glámaættin <i>Alepocephalidae</i>	<i>Xenodermichthys socialis</i>	Litti glámur	Brent snout			
4: TOSKAFISKAR <i>Gadiformes</i>							
1. Langasporlaættin <i>Macrouridae</i>	<i>Trachyrhynchus murayi</i> <i>Coryphaenoides rupestris</i> <i>Nezumia sequalis</i> <i>Macrourus berglax</i>	Trentiangaspörl Kubbuta langaspörl Sleitta langaspörl Risna langaspörl	Roughnosed grenadier Roundnose grenadier Smooth grenadier Onion-eye grenadier				
2. Moraættin <i>Moridae</i>	<i>Mura moro</i> <i>Lepidion eques</i>	Morafiskur Blérriddari	Common mora North Atlantic codling				
3. Hornabrossmuættin <i>Phycidae</i>	<i>Phycis blennoides</i>	Litra brosma	Greater fork-beard				
4. Toskaættin <i>Gadidae</i>	1. Longur og Brosmur	<i>Latridae</i>	1. Longur og Brosmur Latridae				

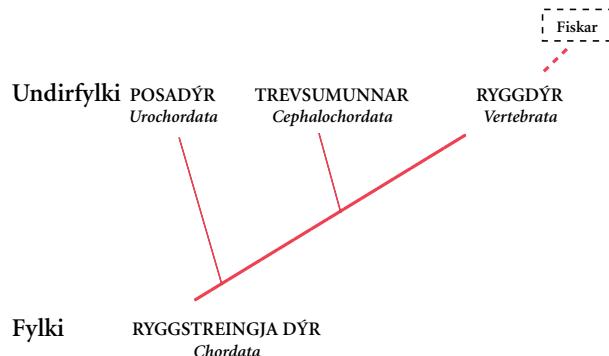
Talva 2: Fiskaslögini á Føroyabanka, skipað í flokkar, undirflokkar, hópar, ættir og undirættir. Litirnir knýta bólkarnar saman.

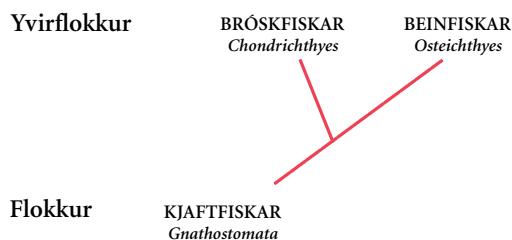
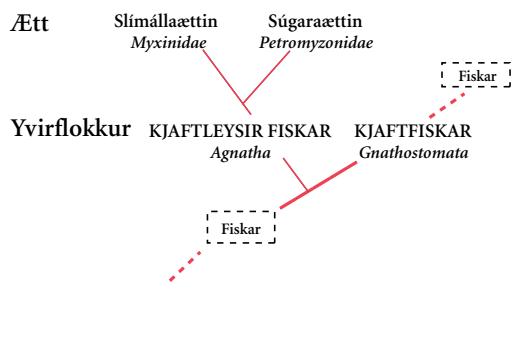
		<i>Molva molva</i>	Longa	Ling
		<i>Molva dipterygia</i>	Bjálonga	Blue ling
		<i>Brama brama</i>	Brosma	Tusk
		<i>Gadus morhua</i>	Toskúr	Cod
		<i>Pollachius virens</i>	Upsi	Saithe
		<i>Melanogrammus aeglefinus</i>	Hýsa	Haddock
		<i>Thisoporus minutus</i>	Glysurfiskur	Poor cod
		<i>Gadiculus argenteus thori</i>	Silurmurtur	Silvery pout
		<i>Micromesistius poutassou</i>	Svartkjáftur	Blue whiting
		<i>Merlangius merlangus</i>	Hvitringur	Whiting
5. TUSSAFISKAR	Lophiiformes			
6. SPØRREDFREKAFISKAR	Scorpaeniformes			
1. Havtaskuaettin	Lophiidae	<i>Lophius piscatorius</i>	Havtaská	Anglerfish
1. Kongafiskuaettin	Scorpaenidae			
		<i>Sebastes marinus</i>	Stóri kongafiskur	Golden redfish
		<i>Sebastes mentella</i>	Trant kongafiskur	Deep-sea redfish
		<i>Sebastes viviparus</i>	Littli kongafiskur	Norway haddock
		<i>Helcogrammus dactylopterus</i>	Kjæftsvartur kongafiskur	Blue-throat
2. Knurrhanaættin	Triglidae			
3. Sugfiskaættin	Liparidae			
7. ÁBÚRRUFISKAR	Perciformes			
1. Glómuættin	Epigonidae			
		<i>Epigonus telescopus</i>	Kíkkarafiskur	Deepwater cardinalfish
2. Rossamakrelættin	Carangidae			
3. Úlvfiskaættin	Zoarcidae			
4. Steinbítaættin	Anarhichadidae			
5. Nebbasildættin	Ammodytidae			
6. Fløyfiskaættin	Callionymidae			
7. Stringlaksaættin	Trichiuridae			
8. Makrelættin	Scombridae			
8. FLATFISKAR	Pleuronectiformes			
1. Kvøysuættin	Scophthalmidae			
2. Flundruættin	Pleuronectidae			

Við stöði í fiskinum á Føroyabanka verður her farið undir at greina tey ymisku fiskaslögini og lýsa, hvat eyðkennir teir ymisku bólkarnar. Eitt samlað yvirlit av fiskaskipanini er víst á mynd 4 á síðu 33. Tølini, sum eru knýtt at teimum ymisku bólkunum, eru eyðkenni, ið eru umrødd á síðunum 35-38.

Fylki:
RYGGSTREINGJA DÝR
Chordata

Fiskar eru ein partur av dýraríkinum. Fiskar hava ein ryggstrong, og tí verða teir bólkaðir undir fylkið **RYGGSTREINGJA DÝR** *Chordata*. Av tí at hesin ryggstrongurin er samansettur av ryggjargeislum, verða teir flokkaðir í undirfylkið **RYGGDÝR** *Vertebrata*. Umframt ryggdýrini eru tvey onnur undirfylki í hesum fylkinum: **POSADÝRINI** *Urochordata* = *Tunicata* og **TREVSUMUNNAR**, eisini nevndir lansettfiskar *Cephalochordata*.

Yvirflokkur: KJAFTFISKAR

Gnathostomata

Fiskar verða skildir sundur í tveir yvirflokkar: fiskar utan kjaft *Agnatha* og fiskar við kjafti **KJAFTFISKAR**, *Gnathostomata*.

Fiskarnir utan kjaft verða eisini nevndir RUNDMUNNAR *Cyclostomata*. Í hesum yvirflokinum eru slímállar *Slímállaættin*, *Myxinidae* og súgarar *Súgaraættin*, *Petromyzonidae*.

Allir fiskar, ið verða viðgjördir í hesi bókini, hava kjaft og hoyra sostatt til yvirflokin **KJAFTFISKAR**. Kjaftfiskar verða skildir sundur í tveir flokkar: **BRÓSKFISKAR** *Chondrichthyes* og **BEINFISKAR** *Osteichthyes*.

Flokkur 1:

BRÓSKFISKAR *Chondrichthyes*
Bróskfiskar verða býttir í tveir undirflokkar: **HEILSKÖLTAR** *Holocephali* og **TVØRMUNNAR** *Elasmobranchii*. Hetta eru ávikavist havmýs og so hávar og skötur. Sum navnið bróskfiskar sigur, er "beinagrindin" hjá hesum fiskum av bróski, sum tó í nøkrum fórum kann vera forkálkað; men veruligur beinvevnaður finst ikki. Kjafturin er ein riva tvörturum á undirsíðuni á høvdinum. Tenninar eru ikki vaksnar fastar í kjálkabeinini, men festar í bindivevnaðin og verða regluliga skiftar út. Bróskfiskar hava ikki veruliga roðslu, men húðtenn, ið eru av dentini og klæddar við harðari emalju. Hetta ger, at skräðan er hvøss. Fjaðrarnar hava ongan lið á sær og kunnu tí ikki leggjast at kroppinum, sum vit kenna tað frá beinfiskunum. Hjá bróskfiskum verða eggini gitin inni í fiskinum. Tí eru partar av gotfjaðrunum hjá kallfiskinum skapadár sum paringslimir. Eggini eru stór, men fá í tali. Flestu bróskfiskar leggja livandi ungar; undantikið eru tó skoturnar av slektini Raja,

havmýs, flestu slögini í reyðhávættini og einstakir aðrir hávar.

Tarmurin hjá bróskfiski er stuttur. Fyri at økja um upptökuna av föði er tarmurin tí innan skapaður sum ein spiral. Bróskfiskar hava ongan sundmaga, men livurin er stór og feit. Hetta økir um uppdriftina hjá fiskinum. Á høvdinum er ein serlig sansiskipan, tær Lorenz-sinisku ampullurnar: Við hesum sansum kunna bróskfiskar fóla elektrisk felt, sum verða gjørd, tá eitt nú fiskar røra seg. Hjartað hevur eitt forkamar og eitt hjartakamar, beinfiskar hava eitt forkamar og tvey hjartakømur. Andingin fer fram við 5-6 þórum av táknum.

Vit skilja ímillum tveir undirflokkar av bróskfiskum: Teir, sum hava tákñulok: **HEILSKÖLTAR** *Holocephali*, og teir við ongum tákñuloki: **TVØRMUNNAR** *Elasmobranchii*. Hildið verður, at heilsköltar eru tann primitivari formurin av bróskfiskum.

Undirflokkur 1.1:

HEILSKÖLTAR *Holocephali*

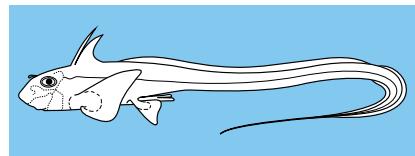
Yvirkjafturin er samanvaksin við heysin. Harav kemur navnið *holocephali* (grikskt *holos*, ið merkir heilur/óbýttur og *cephalos*, ið merkir høvd/heysur). Havmýs skilja seg frá hinum bróskfiskunum, tí tær, eins og beinfiskar, hava lok, sum fjalir tákñurivurnar. Havmýs hava einki innstreymingarop og hava heldur ikki rættuligar tenn, men bert tannplátur við ongari emalju. Endurnýggingin av tonnum hendir spakuliga. Opini frá tarminum og kynsgognunum eru skild sundur, t.v.s. at tað er einki felags op, kloakk, sum tað er hjá nógvum øðrum bróskfiskum. Kallfiskurin hevur ein gassaskapaðan lim á pannuni. Óvist er tó, hvat hesin limur verður nýttur til.

Hópur 1.1.1:

HAVMÝS *Chimaeriformes*

Hava tvær ryggfjáðrar: Fremra ryggfjóðurin er smøl og høg við einum longum spískum eitrandi píki, sum stendur upp úr rygginum, aftara ryggfjóðurin er long og lág aftur eftir kroppinum. Sterturin, halin, er ofta langur og minnir um ein múnahala. Eggini verða gitin inni í fiskinum, sum so verða løgd á botnin í einum brúnum hornkendum hylki. Upprunin til navnið chimaeriformes er latínska orðið chimaera, ið merkir skrímsl, og formes, ið merkir skap ella snið.

Ætt 1.1.1.1:

Havmúsaættin *Chimaeridae*

Stubbutan snúta. Halalíknandi stert. Skraðan er sløtt. Á høvdinum síggjast týðuligar strikugreiningar.

Undirflokkur 1.2:

TVÖRMUNNAR*Elasmobranchii*

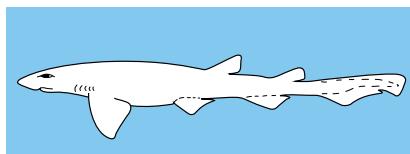
Fimm til sjey sundurskild táknuop á hvørjari síðu. Hava innstreymingarop. Um teir hava píkar, eru hesir uppreistir. Kallfiskurin ongan gassaskapaðan lim á pannuni. Yvirkjafturin er ikki samavaksin við heysin. Tenninar verða skjótt endurnýggjaðar. Á hóvdinum eru gögn, sum sansa elektriskar bylgjur.

Hópur 1.2.1:

EYGNALOKSHÁVAR*Carcharhiniformes*

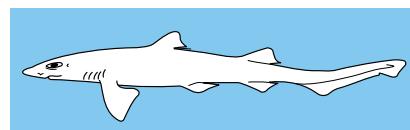
Hava "eygnalok". Tvær ryggfjaðrar, sum ikki hava pík. Hevur gotfjøður. Fimm táknuurvur, harav 1-3 eru omanvert uggafjaðrarnar. Eingir táknotindar. Innstreymingaropið finst hjá summum, men ikki hjá øðrum.

Ætt 1.2.1.1:

Reyðhávaættin *Scyliorhinidae*

Fyrsta ryggfjøður byrjar beint oman fyrir ella aftanvert byrjanina av búkfjaðrunum, hjá øllum øðrum hávum byrjar hon frammán fyrir búkfjaðrarnar. Hevur innstreymingarop og gotfjøður. Eygnalokini ikki fullfiggjað.

Ætt 1.2.1.2:

Slætthávaættin *Triakidae*

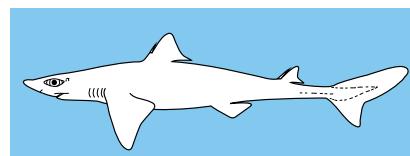
Fyrsta ryggfjøður byrjar frammán fyrir byrjanina av búkfjaðrunum. Hava innstreymingarop og gotfjøður. Ryggfjaðrar uttan pík. Ongan kjøl á endanum á sporlinum.

Hópur 1.2.2:

SKRUBBHÁVAR *Squaliformes*

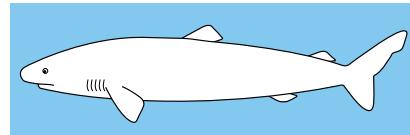
Tvær ryggfjaðrar. Summar við píki, aðrar uttan pík. Gotfjøðurin manglar. Fimm táknuurvur. Hava innstreymingarop. Eygnalok mangla.

Ætt 1.2.2.1:

Hávaættin *Squalidae*

Píkar í báðum ryggfjaðrunum í summum fórum eru píkarnir tó ikki útvaksnir. Ongan kjøl á sporlinum. Tenninar í undirkjaftinum ikki nógv storri enn í yvirkjaftinum.

Ætt 1.2.2.2:

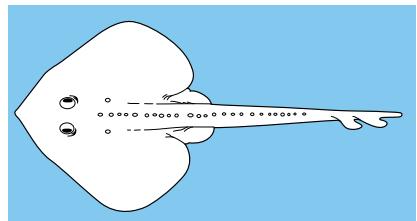
Ljóshávaættin *Etmopteridae*

Báðar ryggfjaðrarnar við píki, sum hava eina rivu í sær. Sterturin aftantil hevur eitt lítið skarð í erva. Hevur ljósgøgn, sum vísa seg sum svartir blettir serliga á búksíðuni.

Hópur 1.2.3:
SKÓTUR *Rajiformes*

Flatvaksnar. Liva fyrir tað mesta á botni. Egy og innstreymingarop omaná, muður og táknumivur á búksíðuni. Uggafjaðrarnar, ravnarnir eru stórar og samanvaksnar við hóvdíð og verða nýttir at svimja við. Eingi eygnalok. Hornhinnan í eygunum er fest beinleidis í skræðuna rundan um eyguni. At forða fyrir, at botntilfar kemur í táknumurnar, verður sjógvurin sogn inn gjøgnum innstreymingarop í erva í staðin fyrir ígjøgnum munnin, sum er á undirsíðuni.

Ætt 1.2.3.1:
Skötuaettin *Rajidae*

Kroppurin er at kalla fýrakantaður við einum lítlum snúta frammantil. Sterturin, halin, langur og klænur, ofta við eini ella fleiri røðum av tornum. Eina til tvær ryggfjaðrar aftast á stertinum. Allar skötur leggja egg. Eggini liggja í fýrakantaðum hornhylkjum, sum hava ein tráð í hvørjum horni at festa hylkið fast við.

Flokkur 2:

BEINFISKAR *Osteichthyes*

Beinagrindin er av beinvevnaði. Hava ikki innstreymingarop aftarlagð á hóvdinum, eins og flestu tvormunnar hava. Skræðan klödd við tunnari roðslu. Tenninar vaksnar fastar í kjaftin. Innast á fjaðrunum er ein liður, so at fjaðrarnar kunna leggjast saman ella leggjast at kroppinum. Vanliga tveir nasagluggar hvörjumegin, framman fyrir eygað. Flestu beinfiskar hava sundmaga. Táknurnar fjaldar av einum táknuloki, kápan. Í fiskaskipanini verða beinfiskarnir ofta skildir sundur í tveir bólkar:

KJØTFJAÐRAFISKAR (Lippufjaðrafiskar) *Sarcopterygii*, sum eru fiskar við kjøtutum fjaðrum uttan teinar, (lungafiskarnir, *Dipneusti*) og kveistrrafjaðraðirfiskar, *Crossopterygii*.

TEINAFJAÐRAFISKAR *Actinopterygii*, sum hava teinar í fjaðrunum. Teir "VERULIGU BEINFISKARNIR" *Teleostei* eru partur av teimum teinafjaðraðu fiskunum.

Undirflokkur 2.1:

VERULIGIR BEINFISKAR*Teleostei*

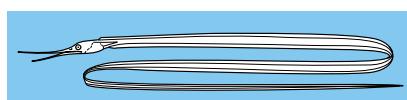
Kjafturin frammantil á hóvdinum. Summir hava yvirbit, aðrir undirbit. Tevglugganir nasagluggarnir eru skildir sundur, so vatnið streymar inn óðrumegin og fer útaftur hinumegin. Fjaðrarnar eru antin stuðlaðar av beinteinum, sum eru harðar (tindateinafiskar) ella liðdeilda og bleytar (bleytteinafiskar).

Hópur 2.1.1:

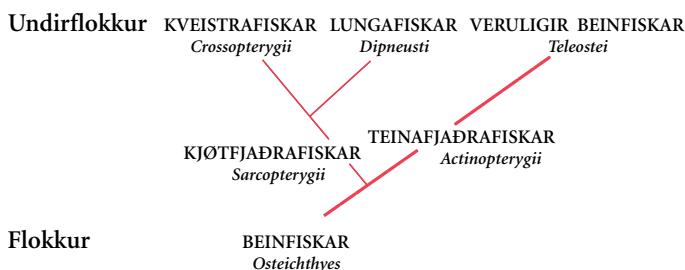
ÁLLAFISKAR *Anguilliformes*

Fiskar við sermerktum avlongum kroppi. Skræðan slött, antin nakin ella við lítlari djúptliggjandi roðslu. Ryggfjaðrar og gotfjøður eru langar, og hjá summum mótaðar tær við stertin. Ongar búkfjaðrar. Táknuopið er lítið. Hava sundmaga.

Ætt 2.1.1.1:

Snípuállaættin *Nemichthyidae*

Langan og klænan kropp. Yvir- og undirkjaftarnir langir og buga ávíkavist uppeftir og niðureftir, so kjafturin ikki kann latast aftur. Rygg- og gotfjaðrarnar samanvaksnar við stertin. Á kjaftinum eru smáar spískar tenn, sum venda aftureftir.

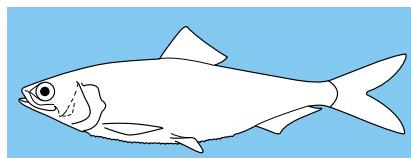

Hópur 2.1.2:

SILDAFISKAR *Clupeiformes*

Hávaksnir fiskar við avlongum kroppi. Vanliga bert eina ryggfjöður. Gongur ofta í torvum. Hevur stóra leysa roðslu, og bert eitt slag hevur striku á síðuni. Har-afturímóti er ein strikuskipan á høvdinum, við serligum kanalum, sum enda í einum kamari inni í knokkinum. (Hendan skipanin finst ikki hjá nòkrum øðrum fiskum). Sundmagin hevur samband við magan *physostomar* og við innara oyrað. Flestu slögini liva av planktoni og hava tí vanliga langar og sera nógvar táknotindar, sum verða nýttir til at síla fôðina úr sjónum.

Ætt 2.1.2.1:

Sildaættin *Clupeidae*

Silvurblankur fiskur, sum gongur í torvum. Fjaðrarnar bleytar. Bert eina rygg fjöður. Búkfjaðrarnar eru aftarlagða á kroppinum undir ryggfjöðruni.

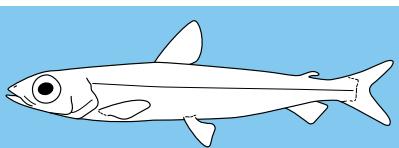

Hópur 2.1.3:

GLITFISKAR *Argentiniformes*

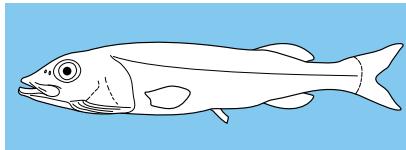
Sterturin vanliga sýldur. Við ella uttan fitifjøður. Skaftið aftur úr gómaþeinum er munandi styttri enn hjá fiskum í øðrum hópum. Tenninar í miðraðnum eru smáar. Eitt ávist bein *maxilla* er partur av yvirkjaftinum, men ongar tenn eru tó á hesum beinum.

Ætt 2.1.3.1:

Gulllaksaættin *Argentinidae*

Langir silvurblankir fiskar við stórum eygum. Kjafturin endar frammanfyri eygað. Búkfjaðrarnar aftanvert ryggfjøðurina. Framman fyri sterlin er ein fitifjøður við ongum teinum.

Ætt 2.1.3.2:

Glámaættin *Alepocephalidae*

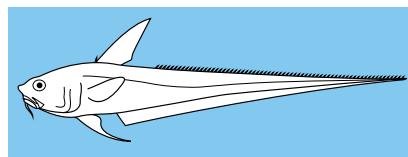
Hevur onga roðslu á høvdinum. Tenninar vanliga smáar. Táknu-tindarnir langir og nógvir í tali.

Hópur 2.1.4:

TOSKAFISKAR *Gadiformes*

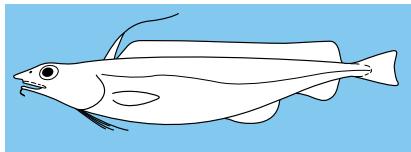
Búkfjaðrarnar niðan fyri ella framman fyri uggafjaðrarnar. Flestu slögini við longum rygg- og gotfjaðrum. Búkfjaðrar eru ofta framman fyri ella niðan fyri uggafjaðrarnar. Fjaðrarnar uttan píkar. Roðslan vanliga sløtt, men kann í summum fórum vera hvøss. Sundmagin uttan samband við svølgið *physoclistar*.

Ætt 2.1.4.1:

Langasporlsættin *Macrouridae*

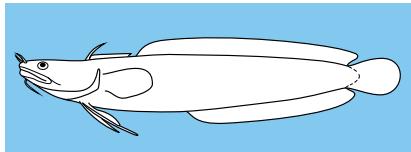
Fiskurin smalkast javnt aftureftir. Gotfjøðurin og onnur ryggfjøðurin eru samanvaksnar og gongur út í ein spíss. Fleiri slög hava ljósögogn aftur eftir sporlinum. Rognini eru smá (minni enn 1 mm) við oljudropa.

Ætt 2.1.4.2:

Moraættin *Moridae*

Eina ella tvær ryggfjøðrar, hendingaferð tríggjar. Eina ella tvær gotfjaðrar. Tenn mangla undir gómanum ella eru evarska smáar. Sundmagin hevur samband við innara oyrað.

Ætt 2.1.4.3:

Hornabrosmuættin *Phycidae*

Tvær ella tríggjar ryggfjøðrar. Eina gotfjøður. Hvørki rygg- ella gotfjaðrar eru tó samanvaksnar við stertin. Búkfjaðrarnar við tveimur teinum hangandi afturúr.

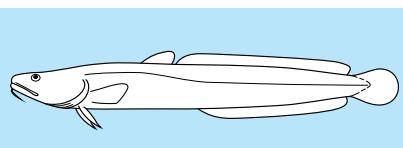

Ætt 2.1.4.4:

Toskaættin *Gadidae*

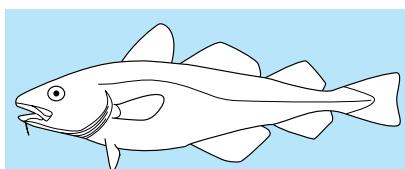
Fyrsta ryggfjøður aftan fyri høvd-ið. Fjaðrarnar eru bleytar og uttan píkar. Búkfjaðrarnar eru framan fyri uggefjaðrarnar. Tenn uppi undir gómanum. Sundmagin hevur einki samband við innara oyrað. Toskaættin verður skild sundur í tvær undirættir:

Undirætt 2.1.4.4a:

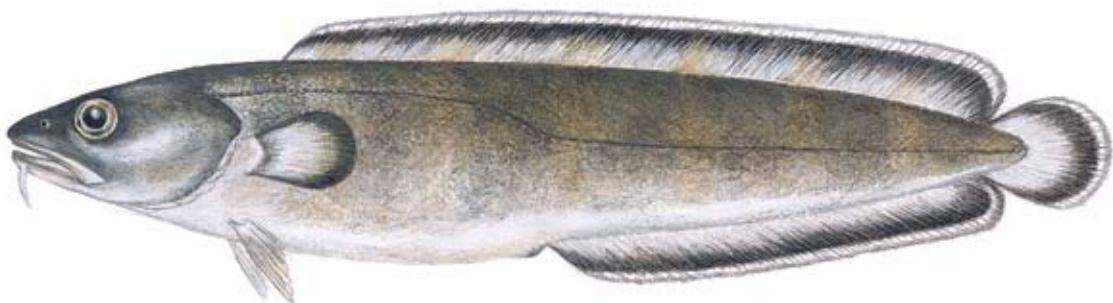
Longur og brosmur *Lotinae*

Hetta eru longur og brosmur. Eina ella tvær ryggfjaðrar og eina gotfjøður. Hava altið grunnnøs, finnu. Endin á stertinum rundaður. Rogn við oljudropa.

Undirætt 2.1.4.4b:

Toskar *Gadinae*

Hetta eru hýsa, toskur, upsi og ymsir aðrir. Tríggjar ryggfjaðrar og tvær gotfjaðrar. Hava sum oftast grunnnøs, finnu. Sterturin beinur ella við lítlum innviki. Rognini uttan oljudropa.

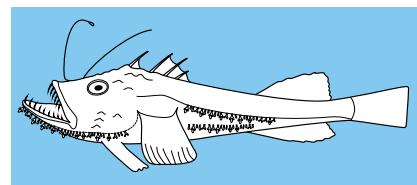
Brosma úr Fiskar undir Føroyum

Hópur 2.1.5:

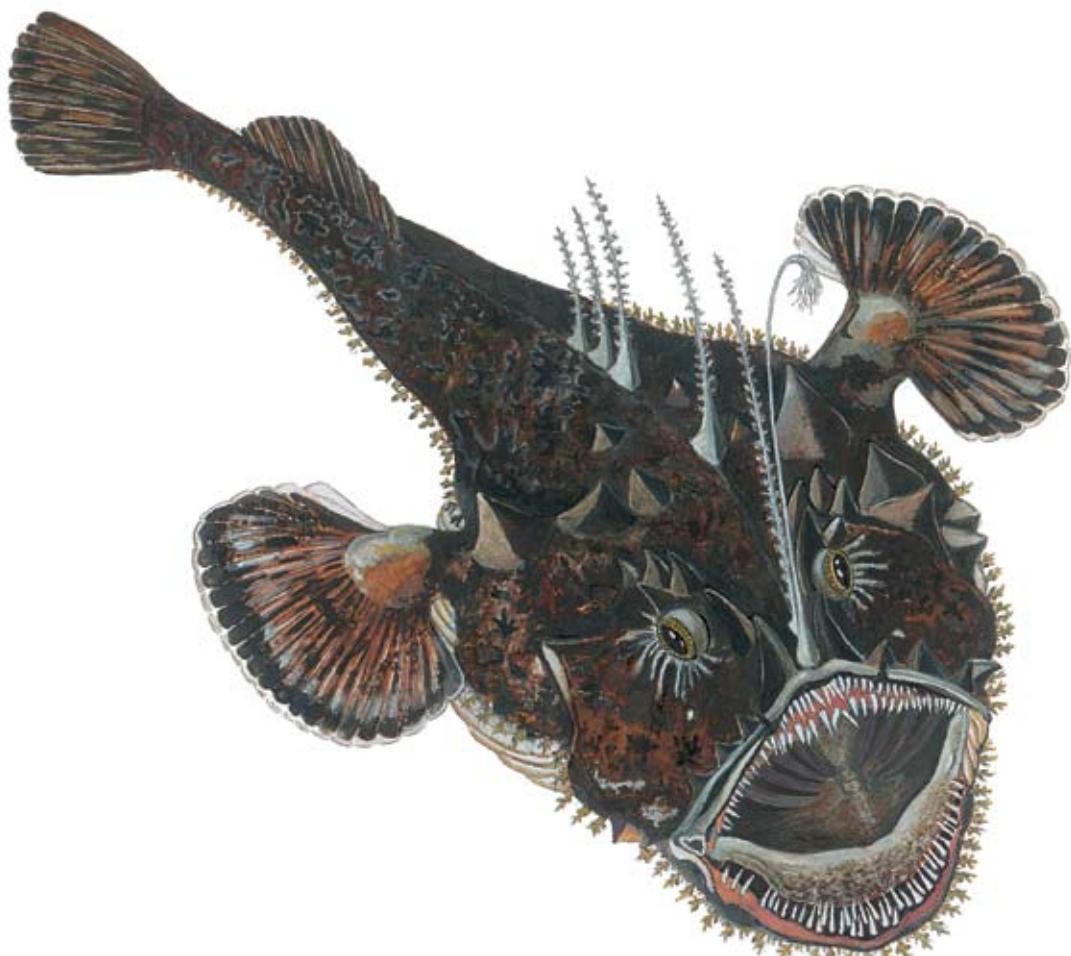
TUSSAFISKAR *Lophiiformes*

Fyrsti teinurin í ryggfjöðurini stendur frammi á høvdinum og hevur skap sum ein tráða við einum agni á endanum. Um teir hava búkfjaðrar, eru tær frammán fyrri uggafjaðrarnar. Tær hava ein píkatein og fýra, hendir seg fimm, bleytteinar. Táknuopið er lítið og munnar út við ella aftanvert uggafjaðrarnar.

Ætt 2.1.5.1:

Havtaskuættin *Lophiidae*

Stórt, breitt og flatt høvd. Tennin ar stórar og spískar. Á undirkjaftinum og aftur eftir kroppinum eru smáar trevsur.

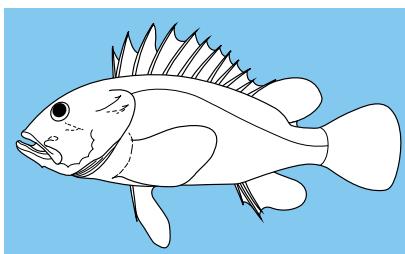
Havtaska úr Fiskar undir Føroyum

Hópur 2.1.6:

SPORÐDREKAFISKAR*Scorpaeniformes*

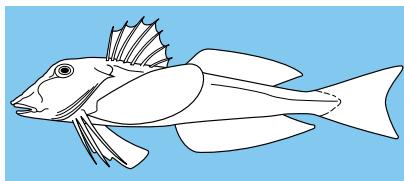
Eyðkennið fyri fiskarnar í hesum hópinum er eitt bein undir eyganum, sum er longt aftureftir, sum ein pláta. Høvd og kroppur bera ofta tindar ella beinplátur. Uggafjaðrarnar eru ofta avrundaðar. Sterturin sum oftast avrundaður, viðhvört er hann tó beinur, sjáldan sýldur.

Ætt 2.1.6.1:

Kongafiskaættin *Scorpaenidae*

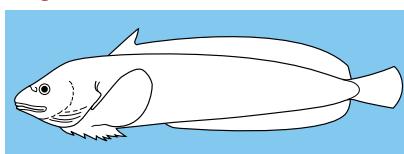
Kroppurin er vel hægri enn breiður. Á høvdinum eru vanliga nógvir píkar og kambar. Kjafturin er vanliga stórur við undirbiti. Kápan hevur píkar. Roðslan hvöss. Eina samanvaksna ryggfjöður, har tann fremri parturin hevur tindateinar, meðan tann aftari hevur bleytteinar. Gotfjöðurin hevur ein til tríggjar tindateinar og tríggjar til níggju bleytteinar. Hjá flestu sløgunum verða rognini gitin inni í fiskinum. Summi slög fáa tó livandi ungar t.d. trant-, stóri og lílt kongafiskur.

Ætt 2.1.6.2:

Knurrhanaættin *Triglidae*

Tveir ella tríggir teir niðastu teinarnir í uggafjaðrunum eru stórir og leysir frá uggafjöðurini og verða nýttar sum "bein" til at grópa eftir föði í botninum. Tvær ryggfjöðrar. Tann fyrra við 7-11 tindateinum, hin aftara við 10-23 bleytteinum. Onnur ryggfjöðurin og gotfjöðurin eru næstan líka langar. Høvdið er stórt, knortlut og tríkantað, ofta við píkum á kápuni.

Ætt 2.1.6.3:

Súgfiskaættin *Liparidae*

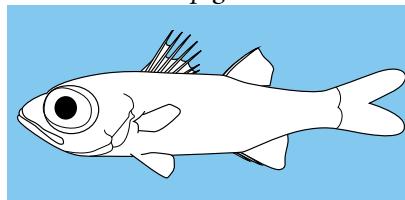
Búkfjaðrarnar eru umgjördar til eina súgskál undir búkinum sum hjá rognkelsi. Skræðan er sluprut og manglar roðslu. Rygg- og gotfjöðrar langar og samanvaksnar við stertin, ella næstan samanvaksnar.

Hópur 2.1.7:

ÁBURRUFISKAR *Perciformes*

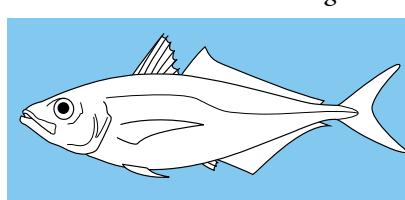
Áburrufiskarnir er tann mest fjölbroytti av öllum fiskahópunum. Harafturat er hann tann hópurin, sum hevur flestu fiskaslögini (10.033 fiskaslög) og slög av ryggdýrum í yvirhovur. Búkfjaðrarnar eru frammarlaga. Fjaðrarnar ofta harðar og stingandí. Oftast við tveimum ryggfjaðrum. Sundmugin utan samband við svølgid *physoclist*. Eitt annað, sum eyðkennir henda hópin, er, at í skallanum mangla fleiri upprunabein.

Ætt 2.1.7.1:

Glómuættin *Epigonidae*

Tvær ryggfjaðrar. Tann fremra við seks til átta tindateinum, tann aftara við einum tindateini og 8-18 bleytteinum. Gotfjöðurin hevur tveir tinda- og 8-18 bleytteinar. Roðslan ofta hvöss.

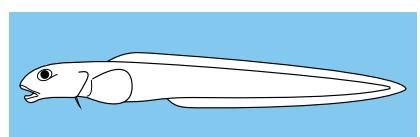
Ætt 2.1.7.2:

Rossamakrelættin *Carangidae*

Hávaksnír fiskar. Sterturin sýldur. Tveir teir fremstu teinarnir á gotfjöðruni síggjast sum smáir útvökstrir eitt sindur framman fyri sjálva gotfjöðurina. Fremra helvt á strikuni gongur í ein bug, aftara helvt er bein. Roðslan lítil og slött. Hjá fleiri slögum hevur roðslan

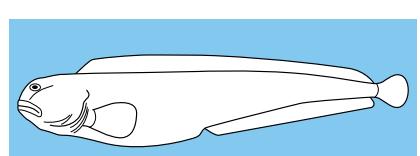
fram við strikuni skap sum harðir hvassir útvökstrir.

Ætt 2.1.7.3:

Ulvfiskaættin *Zoarcidae*

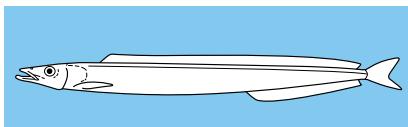
Langvaksnír fiskar. Rygg- og búkfjaðrarnar strekkja seg aftur eftir kroppinum og eru samanvaksnar við stertin. Búkfjaðrarnar, um hann hevur, eru heilt lítlar og eru framman fyri uggafjaðrarnar. Roðslan er lítil og slött og er fest inn í skraðuna, ella manglar hon heilt. Ongan sundmaga. Táknumembranurin er festur í kílan undir ósini, gilluna.

Ætt 2.1.7.4:

Steinbítættin *Anarhichadidae*

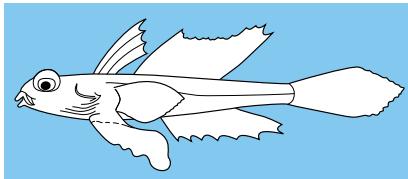
Hövdid stórt og avrundað. Ramligar tenn. Framtenninar eru högar og spískar, meðan hinan eru flatar og jaksilskapaðar. Harafturat eru tríggjar röðir av meira avrundaðum tonnum undir gómanum. Roðslan er lítil og slött ella manglar heilt. Strikan kám. Ryggfjöðurin er ber. Uggafjaðrarnar stórar. Búkfjaðrar mangla. Sterturin lítil. Táknumembranurin festur í kílan undir ósini, gilluna.

Ætt 2.1.7.5:
Nebbasildaættin *Ammodytidae*

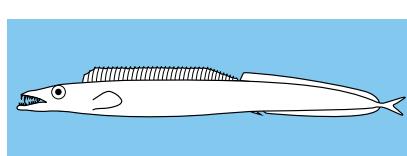
Klænvaksnir fiskar. Strikan er ovarlaga á síðuni. Týðiligt undirbit. Eina ryggfjöður. Rygg- og gotfjaðrarnar eru langvaksnar, men lágar, og skilja seg týðiliga frá stertinum. Ongar búkfjaðrar. Sterturin sýldur. Ongar tenn. Ongan sundmaga.

Ætt 2.1.7.6:
Floyfiskaættin *Callionymidae*

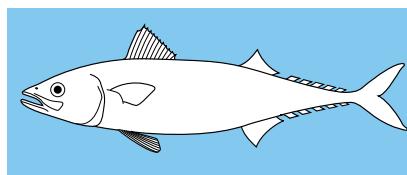
Táknuopið er bert eitt lítið hol ovarlaga á hóvdinum. Ein kraftigur píkur er á uttaru kápuni. Restin av kápuni utan píkar. Strikan er eftir allari síðuni. Onga roðslu. Ongan sundmaga. Ryggfjöðurin við 4 tinda- og 6-11 bleytteinum. Gotfjaðrar við 4-10 bleytteinum. Litfagrir. Ofta eru kynini ymisk í útsjónd.

Ætt 2.1.7.7:
Stinglaksaættin *Trichiuridae*

Fiskurin langur, klænur og hávaksin. Stóran kjaft við longum spískum tonnum. Bert ein nasa-glugga hvörjumegin. Ryggfjöðurin er long við færri bleytteinum enn tindateinum. Hjá summum slögum eru ryggfjaðrarnar sundurskildar við einum innviki. Gotfjöðurin hevur 2 tinda- og 56-121 bleytteinar. Sterturin er lítil ella heilt burtur. Uggafjaðrarnar eru niðarlaga á kroppinum. Búkfjaðrarnar eru smáar ella heilt burtur.

Ætt 2.1.7.8:
Makrelættin *Scombridae*

Kroppurin torpedoformaður. Tvær ryggfjaðrar, sum kunnu leggjast niður í foyrur á rygginum. Aftan fyri rygg- og gotfjaðrarnar eru fleiri smáfjaðrar. Fremra ryggfjöðurin byrjar eitt fitt petti aftan fyri hóvdið. Uggafjöðurin ovarlaga á kroppinum. Búkfjöðurin, sum hevur seks teinar, er undir uggafjöðurini. Aftast eru ein til tveir kílar hvörjumegin á sporlinum. Roðslan er lítil og sløtt.

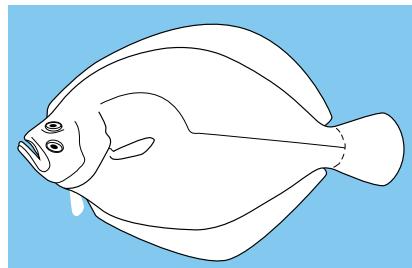
Hópur 2.1.8:

FLATFISKAR*Pleuronectiformes*

Ósymmetriskir flatfiskar, sum eru trýstir saman frá síðunum, har annað eygað er farið yvir á hina síðuna á hövdinum. Kropsholan er lítil. Rygg- og gotfjaðrarnar eru langar við bleytum teinum. Ryggfjöðurin rókkur fram á hövdið. Tey flestu slögini hava ein pík framman fyri gotið. Kroppurin er eitt sindur rundaður á yvirsíðuni, meðan undirsíðan er flöt. Eyguni stinga eitt sindur upp úr hövdinum. Vaksni fiskurin oftast uttan sundmaga. Roðslan kann vera slött, hvøss ella knortlut.

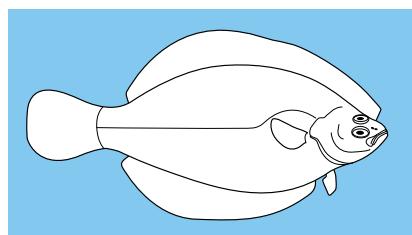
Skápið á flatfiski broytist ígjøgnum lívið, metamorfosa. Tá fiskurin verður klaktur, sær hann út sum annar fiskur og svimur uppreistur, men tíðliga í uppvökstrinum (10-25 mm) broytist hann spakuliga; annað eyga flytur seg yvirum. Fiskurin gerst hávaksin, samstundis sum hann leggur seg á liðina. Sundmagin hvørvar. Yvirsíðan gerst myrk, meðan undirsíðan verður ljós á liti.

Ætt 2.1.8.1:

Kvoysuættin *Scophthalmidae*

Vinstravendir flatfiskar (eyguni eru á vinstru síðu). Búkfjaðrarnar breiðar inni við kroppin. Rogn við oljudropu.

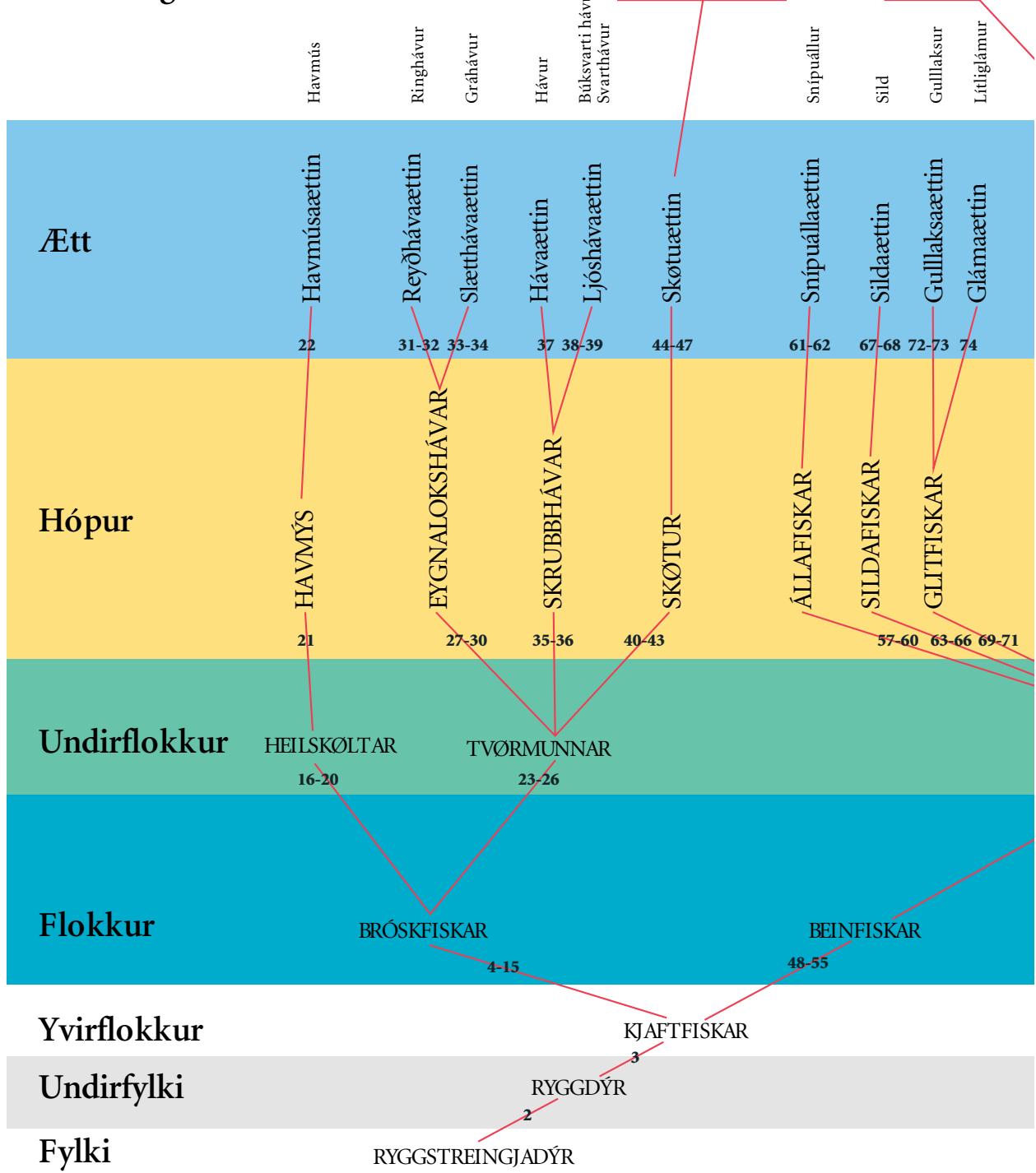
Ætt 2.1.8.2:

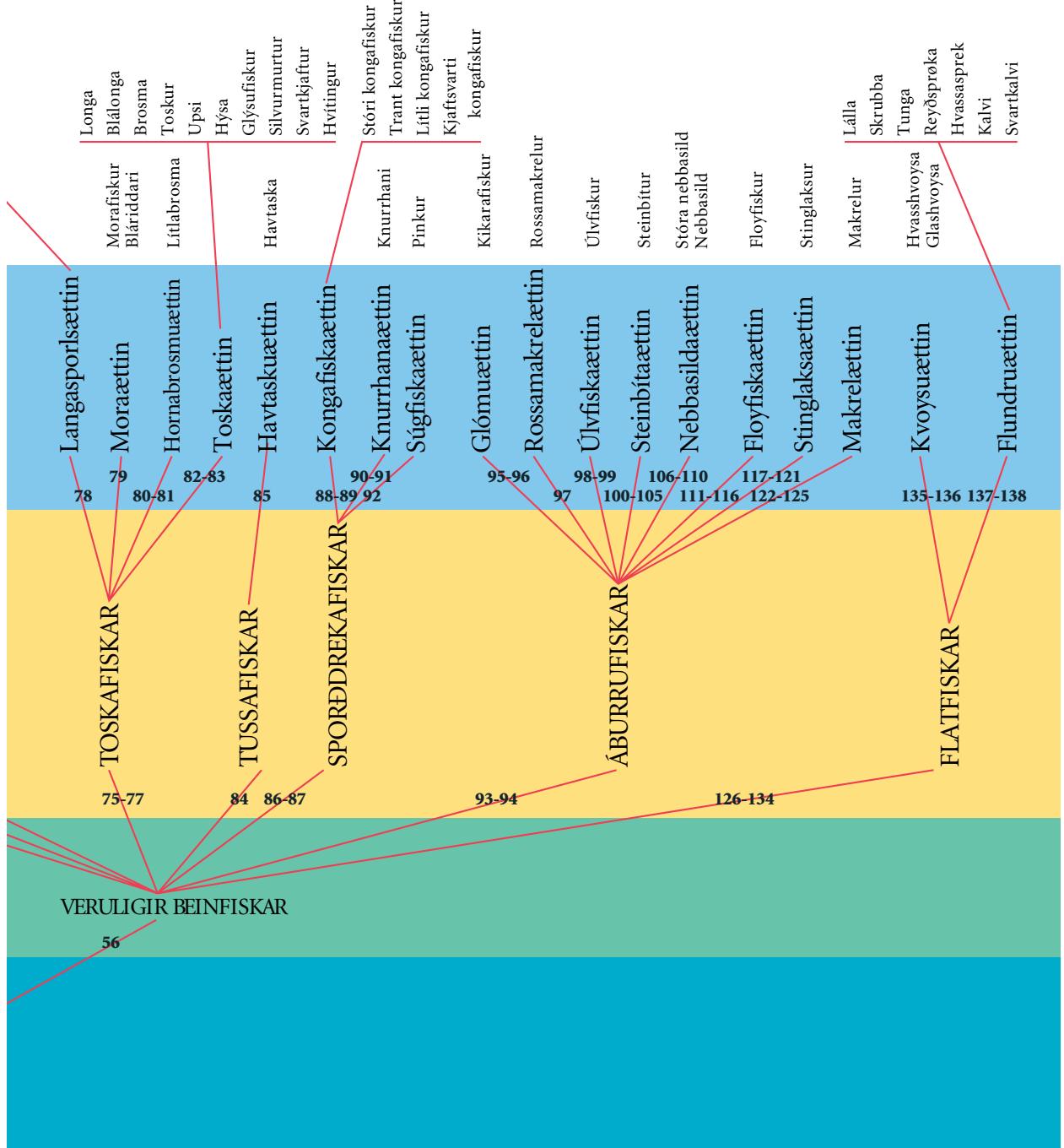
Flundruættin *Pleuronectidae*

Høgravendir flatfiskar (eyguni eru á högru síðu). Aftari kanturin av táknu kápuni berur. Ryggfjöðurin byrjar oman fyri eygað. Rogn uttan oljudropu.

Fiskaslög

Mynd 4. Samandráttur av eyðkennum í teimum ymsu bólkunum. Tölini vísa til eyðkenni, sum eru viðgjörð á næstu síðunum.

Samandráttur av eyðkennum

Niðanfyri er eitt yvirlit við eyðkennum, ið sermerkja teir ymsu bólkarnar av fiski, sum eru umrøddir í bókini. Tölini, sum eru knýtt at eyðkenninum, vísa til skyldskapartræið í mynd 4.

Í nútímans systematikki verður vanliga arbeitt við tí sokallaða fylogenetiska arbeiðsháttinum, har greinarnar í skyldskapartrænum í høvuðsheitum verða skipaðar út frá monofyletiskum bólkum. Hetta merkir, at eyðkenni niðar-

laga í skyldskapartrænum skulu kunna færast allan vegin upp gjøgnum træið. Í summu fórum eru tó uppruna eyðkenni, sum eru fallin burtur og eru tí ikki at finna hjá núlivandi verum. Gjört verður vart við, at eyðkennini niðanfyri ikki skulu skiljast sum ein fylogenetisk viðgerð av fiskaskipanini, men heldur sum ein praktiskur háttur at samla tey týdningarmestu eyðkennini hjá fiski; eyðkenni, sum í flestum fórum kunna síggjast við berum eygum.

Eyðkenni

1. Hava ryggstrong.
2. Hava ryggjargeislar.
3. Fiskar við kjafti.

BRÓSKFISKAR (*Chondrichthyes*)

4. "Beinagrind" av bróska.
5. Kjafturin ein riva tvörturum á undirsíðuni á hóvdinum.
6. Tenninar ikki vaksnar fastar í kjálkabeinið.
7. Ikki veruliga roðslu, men húðtenn.
8. Fjaðrar uttan lið.
9. Eggini gitin inni í kroppinum.
10. Gotfjaðrarnar hjá kallfiskinum skapaðar sum ein paringslimur.
11. Eggini stór, men fá í tali.
12. Spiraltarm.
13. Ongan sundmaga, men livurin er stór og feit.
14. Lorenz-siniskar ampullur.
15. Hjarta við einum for- og einum hjartakamari.

HEILSKÖLTAR (*Holocephali*)

16. Yvirkjafturin samanvaksin við heysin.
17. Kápu.
18. Einki innstreymingarop.
19. Opið frá tarminum og kynsgögnum er skilt sundur.
20. Kallfiskurin gasskapaðan lim á pannuni.

HAVMÝS (*Chimaeriformes*)

21. Fremsta ryggfjöðurin við uppröttum longum píki.

Havmúsaættin (*Chimaeridae*)

22. Halalíknandi stert.

TVØRMUNNAR

(*Elsamobranchii*)

23. Fimm til sjey sundurskild táknuop á hvørjari síðu.
24. Innstreymingarop.
25. Yvirkjafturin ikki samanvaksin við heysin.
26. Elektroviðkvom gögn á hóvdinum.

EYGNALOKSHÁVAR

(*Carcharhiniformes*)

27. Hava "eygnalok".
28. Tvær ryggfjaðrar við ongum píki.
29. Fimm táknarivur.
30. Táknatindar mangla.

Reyðhávaættin (*Scyliorhinidae*)

31. Fyrsta ryggfjöður byrjar beint oman fyri ella aftanvert byrjanina av búkfjaðrunum.
32. Eygnalokini ikki fullfiggjað.

Slætthávaættin (*Triakidae*)

33. Ryggfjaðrar uttan pík.
34. Eingin kjølur á endanum á sporlinum.

SKRUBBHÁVAR (*Squaliformes*)

35. "Eygnalok" manglar.
36. Gotfjöðurin manglar.

Hávaættin (*Squalidae*)

37. Píkar í báðum ryggfjaðrunum.

Ljóshávaættin (*Etmopteridae*)

38. Ljósgøgn á síðuni.
39. Eitt lítið skarð í erva á stertinum.

SKÖTUR (*Rajiformes*)

40. Flatvaksnar.
41. Eygu og innstreymingarop omaná.

42. Uggafjaðrarnar (ravarnir) stórar og samanvaksnar í høvdíð.
43. Hornhinnan í eygunum fest beinleiðis í skræðuna rundan um eyguni.

Skötuaðttin (*Rajidae*)

44. Kroppurin fýrakantaður við einum snúta frammantil.
45. Sterturin (halin) langur og klænur, ofta við eini ella fleiri røðum av tornum.
46. Eina ella tvær ryggfjaðrar aftast á stertinum.
47. Leggja fýrakantað egghylki, sum hava ein tráð í hvørjum horni.

BEINFISKAR (*Osteichthyes*)

48. Beinagrind av beinvevnaði.
49. Eingi innstreymingarop.
50. Skræðan klødd við tunnari roðslu.
51. Tenninar vaksnar fastar í kjaftin.
52. Fjaðrar við liði.
53. Vanliga tveir nasagluggar hvørjumegin, framman fyri eygað.
54. Flestu av sløgunum hava sundmaga.
55. Táknalok.

VERULIGIR BEINFISKAR (*Teleostei*)

56. Fjaðrar við teinum.

ÁLLAFISKAR (*Anguilliformes*)

57. Avlangan kropp.
58. Skræðan sløtt. Antin nakin ella við lítlari djúptliggjandi roðslu.
59. Búkfjaðrar mangla.
60. Táknaopið lítið.

Snípuállaættin (*Nemichthyidae*)

61. Yvir- og undirkjafturin langir og buga ávikavist

- uppeftir og niðureftir.
62. Rygg- og gotfjaðrarnar samanvaksnar við stertin.

SILDAFISKAR (*Clupeiformes*)

63. Hávaksnir fiskar við avlongum kroppi.
64. Vanliga bert eina ryggfjøður.
65. Stóra leysa roðslu.
66. Strikuskipan á høvdinum, sum fylgir serligum kanalum, sum enda í einum kamari inni í knokkinum.

Sildaættin (*Clupeidae*)

67. Bert eina ryggfjøður.
68. Búkfjaðrarnar eru aftarlaga (undir ryggfjøðurini).

GLITFISKAR (*Argentiniformes*)

69. Eitt ávist bein (maxilla) er partur av yvirkjaftinum. Ongar tenn vaksa tó á hesum beininum.
70. Skaftið aftur úr gómaþeinum er munandi styttri enn hjá fiskum í øðrum hópum.
71. Tenninar í miðraðnum smáar.

Gulllaksaættin (*Argentinidae*)

72. Búkfjaðrarnar aftanvert ryggfjøðurina.
73. Hevur fitifjøður við ongum teinum.

Glámaættin (*Alepocephalidae*)

74. Onga roðslu á høvdinum.

TOSKAFISKAR (*Gadiformes*)

75. Fjaðrarnar uttan píkar.
76. Sundmagin uttan samband við svølgjóð.
77. Roðslan vanliga sløtt.

Langasporlsættin (*Macrouridae*)

78. Got- og onnur ryggfjøður eru samanvaksnar við stertin, ið

gongur út í ein spíss.

Moraættin (*Moridae*)

79. Tenn mangla undir gómanum ella eru evarska smáar.

Hornabrosmuættin (*Phycidae*)

80. Búkfjaðrarnar við tveimum teinum hangandi afturúr.
81. Sundmagin hevur samband við innara oyrað.

Toskaættin (*Gadidae*)

82. Fyrsta ryggfjøður aftan fyri høvdið.
83. Búkfjaðrarnar eru frammán fyri uggfjaðrarnar.

TUSSAFISKAR (*Lophiiformes*)

84. Fyrstiteinurin í ryggfjøðurini stendur frammi á høvdinum og hevur skap sum ein tráða við einum agni á endanum.

Havtaskuættin (*Lophiidae*)

85. Smáar trevsur á undirkjaftinum og aftur eftir kroppinum.

SPORÐDREKAFISKAR

(*Scorpaeniformes*)

86. Eitt av beinunum undir eyganum er longt aftureftir sum ein pláta.
87. Høvd og kroppur bera ofta tindar ella beinplátur.

Kongafiskaættin (*Scorpaenidae*)

88. Eina samanvaksna ryggfjøður, har tann fremri parturin hevur tindateinar, tann aftari bleytteinar.
89. Hjá flestu slögum verða rognini gitin inni í fiskinum.

Knurrhanaættin (*Triglidae*)

90. Tveir ella tríggir teir niðastu teinarnir í uggfjaðrunum

eru stórir og leysir frá uggafjøðurini.

91. Høvdið stórt, knortlut og trikantað.

Súgfiskaættin (*Liparidae*)

92. Búkfjaðrarnar eru umgjørdar til eina súgskál undir búkinum.

ÁBURRUFISKAR (*Perciformes*)

93. Fjaðrarnar ofta harðar og stingandi.
94. Fleiri upprunabein mangla í skallanum.

Glómuættin (*Epigonidae*)

95. Tvær ryggfjøðrar. Tann fremra við seks til átta tindateinum, tann aftara við einum tindateini og 8-18 bleytteinum.
96. Gotfjøðurin tveir tindateinar og 8-18 bleytteinar.

Rossamakrelættin (*Carangidae*)

97. Tveir teir fremstu teinarnir á gotfjøðurini síggjast sum smáir útvökstrir eitt sindur frammán fyri sjálva gotfjøðurina.

Úlviskaættin (*Zoarcidae*)

98. Táknmembranurin festur í kílan undir øsini (gilluna).
99. Rygg- og búkfjaðrarnar strekkja seg aftur eftir kroppinum og eru samanvaksnar við stertin.

Steinbítættin (*Anarhichadidae*)

100. Høvdið stórt og avrundað.
101. Tenninar ramligar.
Framtenninar høgar og spískar, meðan hinár eru flatar og jakksilskapaðar.
Eisini eru trý røð av meira avrundaðum tonnum undir gómanum.

102. Roðslan er lítil og sløtt,
ella manglar heilt.
103. Strikan kám.
104. Uggafjaðrarnar stórar.
105. Búkfjaðrarnar mangla.

Nebbasildaættin (*Ammodytidae*)

106. Strikan ovarlaga á síðuni.
107. Eina ryggfjöldur.
108. Rygg- og gotfjaðrarnar eru
langvaksnar, men lágar, og skilja seg
týðiliga frá stertinum.
109. Ongar búkfjaðrar.
110. Ongan sundmaga.

Floyfiskaættin (*Callionymidae*)

111. Táknuopið er bert eitt lítið hol
ovarlaga á hóvdinum.
112. Ein kraftigur píkur á uttaru kápuni.
Restin av kápuni uttan píkar.
113. Strika eftir allari síðuni.
114. Onga roðslu.
115. Ongan sundmaga.
116. Litfagrír. Ofta eru kynini ymisk
í útsjónd.

Stinglaksaættin (*Trichiuridae*)

117. Langur, klænur og hávaksin.
118. Stóran kjaft við longum
spískum tonnum.
119. Bert ein nasaglugga hvørjumegin.
120. Sterturin lítil, ella heilt burtur.
121. Búkfjaðrarnar eru smáar
ella heilt burtur.

Makrelættin (*Scombridae*)

122. Koppurin torpedoformaður.
123. Tvær sjálvstöðugar ryggfjaðrar,
sum kunnu leggjast niður í foyrur
á rygginum.
124. Fleiri sjálvstöðugar smáfjaðrar
aftan fyrir rygg- og gotfjaðrarnar.
125. Aftast, hvørjumegin á sporlinum,
eru ein ella tveir kílar.

FLATFISKAR (*Pleuronectiformes*)

126. Ósymmetriskir flatfiskar, sum eru
trýstir saman, har annað eygað er
farið yvir á hina síðuna á hóvdinum.

127. Skapið á kroppinum broytist
gjøgnum lívið (metamorfosa).
128. Tá fiskurin verður klaktur, sær
hann út sum annar fiskur.
Í fyrstani svimur hann uppreistur,
men tíðliga í uppþökstrinum
(10-25 mm) broytist hann spakuliga;
Annað eygað flytur seg yvirum.
Fiskurin leggur seg á síðuna.
Sundmagin hvörvur. Yvirsíðan gerst
myrk, meðan undirsíðan verður ljós.
129. Rygg- og gotfjaðrarnar langar
við bleytum teinum.
130. Ryggfjöldurin strekkir seg fram
á hóvdíð.
131. Tey flestu slögini hava ein pík
framman fyrir gotið.
132. Koppurin eitt sindur rundaður á
yvirsíðuni, meðan undirsíðan er flöt.
133. Eyguni stinga upp úr hóvdinum.
134. Vaksni fiskurin oftast
uttan sundmaga.

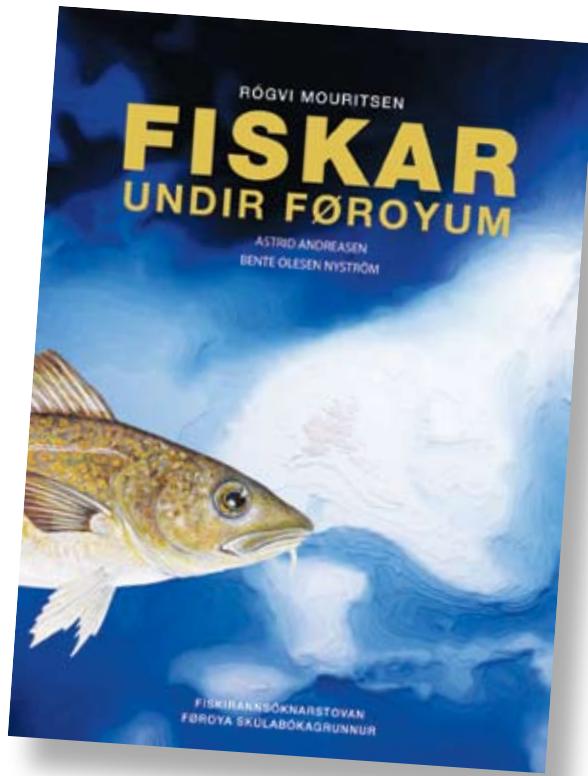
Kvoysuættin (*Scophthalmidae*)

135. Vinstravendir flatfiskar
(eyguni á vinstru síðu).
136. Rogn við oljudropa.

Flundruættin (*Pleuronectidae*)

137. Högravendir flatfiskar
(eyguni á högru síðu).
138. Rogn uttan oljudropa.

Annar lesnaður

Fiskurin á Føroyabanka

Eyðfinn Magnussen (2002):
Demersal fish assemblages of Faroe Bank: species composition, distribution, biomass spectrum and diversity.
Marine Ecology Progress Series í 2002 (nr. 238, s. 211-225).

Eyðfinn Magnussen (2007):
Interpopulation comparison of growth patterns of 14 fish species on Faroe Bank: are all fishes on the bank fast-growing?
Journal of Fish Biology (2007) 71, 1–23.

Fiskar

Rógví Mouritsen (2007):
Fiskar undir Føroyum.
313 síður.
Fiskarannsóknarstovan og Føroya Skúlabókagrunnur.

Bent J. Muus, Jørgen G. Nielsen, Preben Dahlstrøm, Bente O. Nystrøm (1998):
Havfisk og fiskeri.
338 síður. Gads Forlag.

Joseph S. Nelson (2006):
Fishes of the World.
4. útg. 601 síður.
John Wiley & Sons Inc.

